

การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจคณะกรรมการกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่
ในแนวทางการจัดบริการสร้างเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค และฟื้นฟูสมรรถภาพตามชุดสิทธิประโยชน์
อำเภออมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์

Strengthening comprehensive of the Health Insurance Fund Committee at the local or area
level. In the guidelines for providing health promotion services, disease prevention and
rehabilitation according to the benefit package, Kamalasai District, Kalasin Province.

(Received: December 23,2023 ; Revised: December 24,2023 ; Accepted: December 27,2023)

ณชรต เพชรภูกันดาน¹

Nacharot Phetphukandan¹

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจคณะกรรมการ
กองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ และการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจคณะกรรมการกองทุนหลักประกัน
สุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ ในแนวทางการจัดบริการสร้างเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค และฟื้นฟูสมรรถภาพตามชุดสิทธิ
ประโยชน์ อำเภออมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ มีระยะเวลาในการวิจัย ระหว่าง เดือน ตุลาคม 2566 – เดือน ธันวาคม 2566 รวม 3
เดือน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ตัวแทนคณะกรรมการกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ ในแนวทางการจัดบริการสร้าง
เสริมสุขภาพ ป้องกันโรค และฟื้นฟูสมรรถภาพตามชุดสิทธิประโยชน์ อำเภออมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 96 คน การ
วิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความถี่ และร้อยละ Dependent t – test

ผลการศึกษา พบว่า หลังดำเนินการความรู้ความเข้าใจคณะกรรมการกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่
ในแนวทางการจัดบริการสร้างเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค และฟื้นฟูสมรรถภาพตามชุดสิทธิประโยชน์ อำเภออมลาไสย จังหวัด
กาฬสินธุ์ รุ่นที่ 1 และ รุ่นที่ 2 อยู่ในระดับมากที่สุดและระดับความรู้ความเข้าใจคณะกรรมการกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับ
ท้องถิ่นหรือพื้นที่ ในแนวทางการจัดบริการสร้างเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค และฟื้นฟูสมรรถภาพตามชุดสิทธิประโยชน์ อำเภออมลา
ไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ ระหว่างรุ่นที่ 1 กับ รุ่นที่ 2 ไม่มีความแตกต่างกันและระดับความรู้ความเข้าใจคณะกรรมการกองทุน
หลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ ในแนวทางการจัดบริการสร้างเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค และฟื้นฟูสมรรถภาพตามชุด
สิทธิประโยชน์ อำเภออมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ รุ่นที่ 1 และ รุ่นที่ 2 ก่อนและหลังการดำเนินการ มีความแตกต่างกันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่หลังการดำเนินงานมีระดับความรู้ความเข้าใจคณะกรรมการกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับ
ท้องถิ่นหรือพื้นที่ ในแนวทางการจัดบริการสร้างเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค และฟื้นฟูสมรรถภาพตามชุดสิทธิประโยชน์ อำเภออมลา
ไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ มากกว่าก่อนการดำเนินงาน

คำสำคัญ: กองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่

Abstract

This study was action research with the objective of studying knowledge and understanding of the Health
Insurance Fund Committee at the local or area level. and enhancing knowledge and understanding of the Health
Insurance Fund Committee at the local or area level. In the guidelines for providing health promotion services,
disease prevention and rehabilitation according to the benefit package, Kamalasai District, Kalasin Province The
research period is between October 2023 - December 2023, a total of 3 months. Sample size were 96
representatives of the Health Insurance Fund Committee at the local or area level. In the guidelines for providing
health promotion services, disease prevention and rehabilitation according to the benefit package, Kamalasai District,
Kalasin Province. Data were analysis by content analysis, average, standard deviation, frequency, percentage and
Dependent t – test.

¹ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์

The results of the study found that after conducting knowledge and understanding of the Health Insurance Fund Committee at the local or area level. In the guidelines for providing health promotion services, disease prevention, and rehabilitation according to the benefit package, Kamalasai District, Kalasin Province, Generation 1 and Generation 2 are at the highest level and the level of knowledge and understanding of the Health Security Fund Committee at the local or area level. In the guidelines for providing health promotion services, disease prevention and rehabilitation according to the benefit package, Kamalasai District, Kalasin Province There is no difference between the 1st generation and the 2nd generation. Level of knowledge and understanding of the Health Insurance Fund Committee at the local or area level In the guidelines for providing health promotion services, disease prevention and rehabilitation according to the benefit package, Kamalasai District, Kalasin Province, 1st and 2nd generation, before and after the operation. There is a statistical significant difference at the .05 level. After the operation, there is a level of knowledge and understanding of the Health Insurance Fund Committee at the local or area level. In the guidelines for providing health promotion services, disease prevention and rehabilitation according to the benefit package, Kamalasai District, Kalasin Province than before operation

Keywords: Local or area health insurance funds

บทนำ

กองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่นับเป็นนวัตกรรมทางสังคมที่สำคัญในระบบสุขภาพของประเทศไทย มุ่งเน้นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมดูแลสุขภาพของประชาชนจากหลายภาคส่วนในสังคม โดยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นกลไกสำคัญในการประสานหน่วยงาน องค์กร และภาคีเครือข่ายในพื้นที่เข้ามาร่วมค้นหาปัญหาและความต้องการของประชาชน ร่วมวางแผน และส่งเสริมให้เกิดการร่วมดำเนินกิจกรรมด้านสุขภาพสามารถติดตามประเมินผลการดำเนินงานให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมกับประชาชน กองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ นอกจากมีเจตนารมณ์ในการสร้างการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เข้ามามีบทบาทในการดูแลสุขภาพของประชาชนในพื้นที่แล้ว ยังสนับสนุนให้ประชาชนได้แสดงบทบาทในการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ และส่งเสริมให้บุคลากรด้านสาธารณสุขในพื้นที่ได้แสดงต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพของประชาชน สามารถดูแลสุขภาพได้ด้วยตนเอง และการสร้างกลไกในสังคม ที่จะต้องเข้ามาร่วมแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่มีผลต่อสุขภาพให้ลุล่วง

กองทุนหลักประกันสุขภาพ คือ กองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่น หรือพื้นที่ เพื่อการสร้างเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การฟื้นฟู

สมรรถภาพ และการรักษาพยาบาลระดับปฐมภูมิ ที่จำเป็นต่อสุขภาพและการดำรงชีวิต โดยการมีกรอบใช้งบประมาณของกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ โดยในมาตรา 47 แห่งพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2545 ได้กำหนดให้คณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (คณะกรรมการหลักฯ) สนับสนุนประสาน และกำหนดหลักเกณฑ์ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เป็นผู้ดำเนินงานและบริหารจัดการระบบหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ โดยให้ได้รับค่าใช้จ่ายจากกองทุนหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) ได้ประสานหารือการดำเนินงานกับกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น สมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย สมาคมองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งประเทศไทยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งในปี 2549 คณะกรรมการหลักจึงออกประกาศ เรื่อง การกำหนดหลักเกณฑ์เพื่อสนับสนุนให้องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) หรือเทศบาลดำเนินงานและบริหารจัดการระบบหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ โดยในปีแรก สปสช. ร่วมกับ อบต. และเทศบาลนาร่อง ให้มีกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ (กองทุนฯ) รวม 888 แห่ง⁵

จากการศึกษาผลการดำเนินงานกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นของอำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า สภาพปัญหาในการดำเนินงาน ได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับการขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหารกองทุน คณะกรรมการกองทุนยังไม่สามารถบริหารจัดการกองทุนให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ ไม่สามารถส่งเสริมให้หลายภาคส่วนในสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพประชาชน ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจคณะกรรมการกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ ในแนวทางการจัดบริการสร้างเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค และฟื้นฟูสมรรถภาพตามชุดสิทธิประโยชน์ อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ อำเภอกมลาไสย ที่มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาความรู้ความเข้าใจคณะกรรมการกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ ในแนวทางการจัดบริการสร้างเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค และฟื้นฟูสมรรถภาพตามชุดสิทธิประโยชน์ อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์
2. ศึกษาการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจคณะกรรมการกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ ในแนวทางการจัดบริการสร้างเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค และฟื้นฟูสมรรถภาพตามชุดสิทธิประโยชน์ อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์
3. ศึกษาผลของการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจคณะกรรมการกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ ในแนวทางการจัดบริการสร้างเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค และฟื้นฟูสมรรถภาพตามชุดสิทธิประโยชน์ อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์

วิธีการวิจัย

การศึกษา การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ คณะกรรมการกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ ในแนวทางการจัดบริการสร้างเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค และฟื้นฟูสมรรถภาพตามชุดสิทธิประโยชน์ อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจคณะกรรมการกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ และการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจคณะกรรมการกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ ในแนวทางการจัดบริการสร้างเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค และฟื้นฟูสมรรถภาพตามชุดสิทธิประโยชน์ อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ มีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

รูปแบบงานวิจัย

การศึกษา การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ คณะกรรมการกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ ในแนวทางการจัดบริการสร้างเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค และฟื้นฟูสมรรถภาพตามชุดสิทธิประโยชน์ อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) มีระยะเวลาในการวิจัย ระหว่าง เดือน ตุลาคม 2566 – เดือน ธันวาคม 2566 รวม 3 เดือน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ คณะกรรมการกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ ในแนวทางการจัดบริการสร้างเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค และฟื้นฟูสมรรถภาพตามชุดสิทธิประโยชน์ อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ตัวแทนคณะกรรมการกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ ในแนวทางการจัดบริการสร้างเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค และฟื้นฟูสมรรถภาพตามชุดสิทธิประโยชน์ อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ ตำบลละ 12 คน 8 ตำบล จำนวน 96 คน โดยแบ่งเป็น 2 รุ่น ดังต่อไปนี้

รุ่นที่ 1 ประกอบด้วย ตำบลกมลาไสย ตำบล
ธัญญา ตำบลหลักเมือง และตำบลหนองแปน

รุ่นที่ 2 ประกอบด้วย ตำบลโพหนอง ตำบลเจ้า
ท่าตำบลดงลิงและตำบลโคกสมบุรณ์

จริยธรรมงานวิจัย

การศึกษา การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ
คณะกรรมการกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับ
ท้องถิ่นหรือพื้นที่ ในแนวทางการจัดบริการสร้าง
เสริมสุขภาพ ป้องกันโรค และฟื้นฟูสมรรถภาพตาม
ชุดสิทธิประโยชน์ อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์
ได้รับการรับรองจริยธรรมงานวิจัยจากคณะกรรมการ
จริยธรรมงานวิจัยสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด
กาฬสินธุ์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
ได้แก่ การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ
คณะกรรมการกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับ
ท้องถิ่นหรือพื้นที่ ในแนวทางการจัดบริการสร้าง
เสริมสุขภาพ ป้องกันโรค และฟื้นฟูสมรรถภาพตาม
ชุดสิทธิประโยชน์ อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์
โดยมีกิจกรรมหรือขั้นตอน ในการการเสริมสร้าง
ความรู้ความเข้าใจคณะกรรมการกองทุนหลักประกัน
สุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ ในแนวทางการ
จัดบริการสร้างเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค และฟื้นฟู
สมรรถภาพตามชุดสิทธิประโยชน์ อำเภอกมลาไสย
จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยมุ่งเน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ใน
ประเด็นดังนี้ กลุ่มหญิงตั้งครรภ์ในชุมชน กลุ่มเด็ก
เล็ก(เด็กแรกเกิด ถึงต่ำกว่า 6 ปี) กลุ่มเด็กโต (อายุ 6
ปี ถึงอายุต่ำกว่า 25 ปี) กลุ่มผู้ใหญ่ (อายุตั้งแต่ 25 ปี
ขึ้นไป) กลุ่มที่มีอาชีพเสี่ยง และผู้ป่วยโรคเรื้อรัง และ
กลุ่มผู้พิการและทุพพลภาพ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
ได้แก่ แบบสอบถามความรู้ความเข้าใจคณะกรรมการ
กองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือ
พื้นที่ ในแนวทางการจัดบริการสร้างเสริมสุขภาพ

ป้องกันโรค และฟื้นฟูสมรรถภาพตามชุดสิทธิ
ประโยชน์ อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็น
แบบ Rating scale 5 ระดับ มีเกณฑ์ในการแปลผล
คะแนน ดังนี้ (Best, 1981)

คะแนนเฉลี่ย	แปลผล
4.21 – 5.00	มีความเข้าใจมากที่สุด
3.41 – 4.20	มีความเข้าใจมาก
2.61 – 3.40	มีความเข้าใจปานกลาง
1.81 – 2.60	มีความเข้าใจน้อย
1.00 - 1.80	มีความเข้าใจน้อยที่สุด

การตรวจคุณภาพเครื่องมือ ทดสอบความตรง
ของเนื้อหา โดยนำแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น
เองให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบและแก้ไข 3 ท่าน
(IOC) แล้วปรับแก้ ข้อที่ใช้คำผิดและข้อที่ไม่
เหมาะสม นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จและแก้ไข
ความถูกต้องจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว นำไปทดลอง
คุณภาพของเครื่องมือ (Try Out) โดยการนำไป
ทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในเขต
อำเภอเมืองชัย จำนวน 30 คน เพื่อทดสอบความ
เข้าใจในการทำแบบสอบถาม จากนั้นนำข้อมูลไป
วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้
ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach
method) ได้ค่าความเที่ยง เท่ากับ .900

ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาความรู้ความเข้าใจคณะกรรมการ
กองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือ
พื้นที่ ในแนวทางการจัดบริการสร้างเสริมสุขภาพ
ป้องกันโรค และฟื้นฟูสมรรถภาพตามชุดสิทธิ
ประโยชน์ อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์

2. กำหนดกิจกรรมในการเสริมสร้างความรู้
ความเข้าใจคณะกรรมการกองทุนหลักประกัน
สุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ ในแนวทางการ
จัดบริการสร้างเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค และฟื้นฟู
สมรรถภาพตามชุดสิทธิประโยชน์ อำเภอกมลาไสย
จังหวัดกาฬสินธุ์

3. ดำเนินการตามกิจกรรมในการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจคณะกรรมการกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ ในแนวทางการจัดบริการสร้างเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค และฟื้นฟูสมรรถภาพตามชุดสิทธิประโยชน์ อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์

4. ประเมินผลความรู้ความเข้าใจคณะกรรมการกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ ในแนวทางการจัดบริการสร้างเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค และฟื้นฟูสมรรถภาพตามชุดสิทธิประโยชน์ อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความถี่ และร้อยละ สถิติอนุมานในการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบ ได้แก่ Dependent t - test

ผลการวิจัย

1. ความรู้ความเข้าใจคณะกรรมการกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ ในแนวทางการจัดบริการสร้างเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค และฟื้นฟูสมรรถภาพตามชุดสิทธิประโยชน์ อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ รุ่นที่ 1 และ รุ่นที่ 2 ก่อนดำเนินงาน อยู่ในระดับปานกลาง หลังดำเนินการ อยู่ในระดับมากที่สุดและระดับความรู้ความเข้าใจคณะกรรมการกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ ในแนวทางการจัดบริการสร้างเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค และฟื้นฟูสมรรถภาพตามชุดสิทธิประโยชน์ อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ ระหว่างรุ่นที่ 1 กับ รุ่นที่ 2 ไม่มีความแตกต่างกัน

2. การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจคณะกรรมการกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ ในแนวทางการจัดบริการสร้างเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค และฟื้นฟูสมรรถภาพตามชุดสิทธิประโยชน์ อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยมุ่งเน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในประเด็นดังนี้ กลุ่มหญิงตั้งครรภ์ในชุมชน กลุ่มเด็กเล็ก(เด็กแรกเกิดถึงต่ำกว่า 6 ปี) กลุ่มเด็กโต (อายุ 6 ปี ถึงอายุต่ำกว่า 25 ปี) กลุ่มผู้ใหญ่ (อายุตั้งแต่ 25 ปีขึ้นไป) กลุ่มที่มีอาชีพเสี่ยง และผู้ป่วยโรคเรื้อรัง และกลุ่มผู้พิการและทุพพลภาพ

3. ระดับความรู้ความเข้าใจคณะกรรมการกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ ในแนวทางการจัดบริการสร้างเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค และฟื้นฟูสมรรถภาพตามชุดสิทธิประโยชน์ อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ ระหว่างรุ่นที่ 1 กับ รุ่นที่ 2 หลังดำเนินการ ไม่มีความแตกต่างกัน

4. ระดับความรู้ความเข้าใจคณะกรรมการกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ ในแนวทางการจัดบริการสร้างเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค และฟื้นฟูสมรรถภาพตามชุดสิทธิประโยชน์ อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ รุ่นที่ 1 และ รุ่นที่ 2 ก่อนและหลังการดำเนินการ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่หลังการดำเนินงานมีระดับความรู้ความเข้าใจคณะกรรมการกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ ในแนวทางการจัดบริการสร้างเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค และฟื้นฟูสมรรถภาพตามชุดสิทธิประโยชน์ อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ มากกว่าก่อนการดำเนินงาน รายละเอียดดังตารางที่ 1 และ 2

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบระดับความรู้ความเข้าใจคณะกรรมการกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ ในแนวทางการจัดบริการสร้างเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค และฟื้นฟูสมรรถภาพตามชุดสิทธิประโยชน์ อำเภออมลาลัย จังหวัดกาฬสินธุ์ รุ่นที่ 1 ก่อนและหลังการดำเนินการ (dependent t - test)

ตัวแปร	ก่อน		หลัง		df	t	p-value	95%CI	
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.				lower	upper
กลุ่มหญิงตั้งครรภ์	2.94	0.48	4.83	0.28	47	-17.759	.000	-2.10595	-1.67738
กลุ่มเด็กเล็ก	2.97	0.29	4.81	0.21	47	-26.482	.000	-1.97901	-1.69956
กลุ่มเด็กโต	2.93	0.28	4.83	0.18	47	-30.547	.000	-2.02923	-1.77846
กลุ่มผู้ใหญ่	2.95	0.25	4.81	0.19	47	-30.475	.000	-1.98489	-1.73907
กลุ่มผู้พิการ	2.98	0.36	4.80	0.22	47	-22.245	.000	-1.96732	-1.64101
รวม	2.96	0.17	4.82	0.12	47	-46.856	.000	-1.94006	-1.78032

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบระดับความรู้ความเข้าใจคณะกรรมการกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ ในแนวทางการจัดบริการสร้างเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค และฟื้นฟูสมรรถภาพตามชุดสิทธิประโยชน์ อำเภออมลาลัย จังหวัดกาฬสินธุ์ รุ่นที่ 2 ก่อนและหลังการดำเนินการ (dependent t - test)

ตัวแปร	ก่อน		หลัง		df	t	p-value	95%CI	
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.				lower	upper
กลุ่มหญิงตั้งครรภ์	2.96	0.54	4.81	0.32	47	-15.557	.000	-2.11746	-1.63254
กลุ่มเด็กเล็ก	2.99	0.29	4.81	0.20	47	-26.583	.000	-1.95927	-1.68358
กลุ่มเด็กโต	2.99	0.28	4.80	0.19	47	-27.503	.000	-1.94508	-1.67992
กลุ่มผู้ใหญ่	2.95	0.27	4.82	0.19	47	-29.377	.000	-1.99088	-1.73569
กลุ่มผู้พิการ	3.00	0.27	4.80	0.18	47	-44.544	.000	-1.90477	-1.74015
รวม	2.98	0.18	4.81	0.12	47	-62.535	.000	-1.91036	-1.79128

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาพบว่า ความรู้ความเข้าใจคณะกรรมการกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ ในแนวทางการจัดบริการสร้างเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค และฟื้นฟูสมรรถภาพตามชุดสิทธิประโยชน์ อำเภออมลาลัย จังหวัดกาฬสินธุ์ รุ่นที่ 1 และ รุ่นที่ 2 ก่อนดำเนินงาน อยู่ในระดับปานกลาง และระดับความรู้ความเข้าใจคณะกรรมการกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ ในแนวทางการจัดบริการสร้างเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค และฟื้นฟูสมรรถภาพตามชุดสิทธิประโยชน์ อำเภออมลาลัย จังหวัดกาฬสินธุ์ ระหว่างรุ่นที่ 1 กับรุ่นที่ 2 ไม่มีความแตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของทรงวิทย์ ศรีศา (2564)² ได้ศึกษาปัจจัย

ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่นในอำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษา พบว่า ความพร้อมในการดำเนินงานกองทุนหลักประกันสุขภาพอยู่ในระดับปานกลาง (เฉลี่ย = 3.24, S.D. = 0.75) และสอดคล้องกับการศึกษาของอรุณศรีเทียนกิ่งแก้ว.(2564)⁷ ได้ศึกษาประสิทธิภาพการดำเนินงานกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ในจังหวัดกระบี่ ผลการวิจัย การดำเนินงานกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ในจังหวัดกระบี่ ในภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง (\bar{x} = 3.65, S.D. = 0.68) ดังนั้น จึงได้จัดทำโครงการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจคณะกรรมการกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับ

ท้องถิ่นหรือพื้นที่ ในแนวทางการจัดบริการสร้างเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค และฟื้นฟูสมรรถภาพตามชุดสิทธิประโยชน์ อำเภออมลาลัย จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยมุ่งเน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในประเด็นดังนี้ กลุ่มหญิงตั้งครรภ์ในชุมชน กลุ่มเด็กเล็ก(เด็กแรกเกิด ถึงต่ำกว่า 6 ปี) กลุ่มเด็กโต (อายุ 6 ปี ถึงอายุต่ำกว่า 25 ปี) กลุ่มผู้ใหญ่ (อายุตั้งแต่ 25 ปีขึ้นไป) กลุ่มที่มีอาชีพเสี่ยง และผู้ป่วยโรคเรื้อรัง และกลุ่มผู้พิการและทุพพลภาพ เป็นไปตามแนวทางการใช้สิทธิ์หลักประกันสุขภาพ^๑ ส่งผลให้ความรู้ความเข้าใจคณะกรรมการกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ ในแนวทางการจัดบริการสร้างเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค และฟื้นฟูสมรรถภาพตามชุดสิทธิประโยชน์ อำเภออมลาลัย จังหวัดกาฬสินธุ์ รุ่นที่ 1 และ รุ่นที่ 2 หลังดำเนินการ อยู่ในระดับมากที่สุดและระดับความรู้ความเข้าใจคณะกรรมการกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ ในแนวทางการจัดบริการสร้างเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค และฟื้นฟูสมรรถภาพตามชุดสิทธิประโยชน์ อำเภออมลาลัย จังหวัดกาฬสินธุ์ ระหว่างรุ่นที่ 1 กับ รุ่นที่ 2 ไม่มีความแตกต่างกันและระดับความรู้ความเข้าใจคณะกรรมการกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ ในแนวทางการจัดบริการสร้างเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค และฟื้นฟูสมรรถภาพตามชุดสิทธิประโยชน์ อำเภออมลาลัย จังหวัดกาฬสินธุ์ รุ่นที่ 1 และ รุ่นที่ 2 ก่อนและหลังการดำเนินการ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่หลังการดำเนินงานมีระดับความรู้ความเข้าใจคณะกรรมการกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ ในแนวทางการจัดบริการสร้างเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค และฟื้นฟูสมรรถภาพตามชุดสิทธิประโยชน์ อำเภออมลาลัย จังหวัดกาฬสินธุ์ มากกว่าก่อนการดำเนินงาน สอดคล้องกับการศึกษาของ สุภาภรณ์ เอียนรัมย์ และคณะ (2558)⁴ ได้ศึกษาการพัฒนาศักยภาพคณะกรรมการบริหารกองทุนหลักประกันสุขภาพตำบลเมืองฝาง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีศักยภาพสูงขึ้นโดย ด้านความรู้เกี่ยวกับระบบ

หลักประกันสุขภาพเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value <0.05) ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value <0.05) ด้านความพึงพอใจต่อการดำเนินงานกองทุนเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value <0.05) การพัฒนาศักยภาพคณะกรรมการบริหารกองทุนหลักประกันสุขภาพ มีปัจจัยแห่งความสำเร็จ 4 ประการคือ การสร้างภาคีเครือข่าย การสร้างความรู้ความเข้าใจ การประชาสัมพันธ์ และการติดตามและการรายงาน และสอดคล้องกับการศึกษาของ ปภณณพิริยะ และคณะ (2560)³ ได้ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานกองทุนหลักประกันสุขภาพ ในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย ผลการศึกษา พบว่าบริบทของพื้นที่เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนในการร่วมวางแผนร่วมปฏิบัติงานและร่วมประเมินผลการพัฒนาการดำเนินงานกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชนนั้น มีกระบวนการ 9 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ศึกษาบริบทของพื้นที่ที่ทำการวิจัย 2) จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ 3) จัดทำแผนปฏิบัติการ 4) ปฏิบัติตามแผน 5) นิเทศและติดตามผล 6) ประเมินตนเอง 7) จัดประชุมเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 8) เปรียบเทียบผลของกระบวนการ 9) วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรค ผลการพัฒนาดังกล่าว ทำให้กองทุนหลักประกันสุขภาพผ่านเกณฑ์การประเมิน เป็นกองทุนที่มีศักยภาพดี ส่งผลให้คณะกรรมการบริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีการเปลี่ยนแปลง ด้านความรู้ การมีส่วนร่วมและความพึงพอใจ ในการดำเนินงานเพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ (p-value<0.05) โดยสรุป ได้ผลว่าปัจจัยแห่งความสำเร็จที่ช่วยให้กระบวนการดำเนินงานกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ พัฒนาเป็นกองทุนหลักประกันสุขภาพที่มีศักยภาพดีนั้น ประกอบไปด้วย การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนในชุมชน, สมรรถนะของคณะกรรมการบริหารกองทุนและ

คณะกรรมการกองทุน, การเสริมสร้างให้เกิดพลัง
สุขภาพของชุมชนและการสร้างขวัญกำลังใจ

ข้อเสนอแนะ

1. ในการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ
คณะกรรมการกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับ
ท้องถิ่นหรือพื้นที่ ในแนวทางการจัดบริการสร้างเสริม
สุขภาพ ป้องกันโรค และฟื้นฟูสมรรถภาพตามชุด
สิทธิประโยชน์ อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ ควร
มุ่งเน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในประเด็นดังนี้ กลุ่ม
หญิงตั้งครรรภ์ในชุมชน กลุ่มเด็กเล็ก(เด็กแรกเกิด ถึง

ต่ำกว่า 6 ปี) กลุ่มเด็กโต (อายุ 6 ปี ถึงอายุต่ำกว่า 25
ปี) กลุ่มผู้ใหญ่ (อายุตั้งแต่ 25 ปีขึ้นไป) กลุ่มที่มีอาชีพ
เสี่ยง และผู้ป่วยโรคเรื้อรัง และกลุ่มผู้พิการและทุพพล
ภาพ

2. ควรมีการศึกษาผลลัพธ์จากการดำเนินงาน
เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจคณะกรรมการกองทุน
หลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ ใน
แนวทางการจัดบริการสร้างเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค
และฟื้นฟูสมรรถภาพตามชุดสิทธิประโยชน์ อำเภอก
มลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์

เอกสารอ้างอิง

- 1.สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ. 2553.คู่มือปฏิบัติงานกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่. กรุงเทพฯ: ศรี
เมืองการพิมพ์.
- 2.ทรงวิทย์ ศรีคา.(2564). ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่นในอำเภอมือง
มหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม. วารสารวิชาการสำ นักงานสาธารณสุขจังหวัดมหาสารคาม ปีที่ 5 ฉบับที่ 10 : เมษายน
2564 - กันยายน 2564. 23 – 34
- 3.ปถกณ พิริยะ กัลยา หาญพิชาญชัย ฤกษ์ณ ชุนลิก.(2560). การพัฒนาการดำเนินงานกองทุนหลักประกันสุขภาพ ในระดับท้องถิ่น
หรือพื้นที่ ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอนิพนธ์ จังหวัดหนองคาย. วารสารการพยาบาล การสาธารณสุขและการศึกษา. 69 - 79
- 4.สุภาภรณ์ เอียนรัมย์ เทอดศักดิ์ พรหมอารักษ์ และกระจำง ตลับนิล.(2558). การพัฒนาศักยภาพคณะกรรมการบริหารกองทุน
หลักประกันสุขภาพตำบลเมืองฝาง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์. วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัย
อุบลราชธานี ปีที่ 17 ฉบับที่ 1 มกราคม – เมษายน 2558 10 - 22
- 5.สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.).(2561). คู่มือปฏิบัติงานกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่
(ตามประกาศคณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติฯ พ.ศ. 2561). กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดแสงจันทร์การพิมพ์
- 6.สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.).(2565). คู่มือผู้ใช้สิทธิหลักประกันสุขภาพ. ออนไลน์
https://www.nhso.go.th/page/coverage_rights_health_enhancement
- 7.อรุณศรี เทียนกิ่งแก้ว.(2564). ประสิทธิภาพการดำเนินงานกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ในจังหวัดกระบี่.
วารสารสุขภาพและสิ่งแวดล้อมศึกษา. ปีที่ 7 ฉบับที่ 3 57-85
- 8.ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์. (2550). การวิจัยนโยบายสาธารณะกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่น. พิมพ์ลักษณ์, กรุงเทพฯ ฯ พี เอ ลีฟวิง.
- 9.วรรณ ทอแก้วแก้ว. (2554). การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของประชาชนในพื้นที่กองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่น ใน
จังหวัดยะลา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- 10.นพตล พรหมรักษา. (2559). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการบริหารกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่สำนักงาน
หลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เขต 1 เชียงใหม่.
- 11.วันชัย สุราเสถียรกุล. (2557). ประสิทธิภาพการดำเนินงานของกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วน
ตำบลบัวใหญ่ อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา. วารสารวิจัยและพัฒนาสุขภาพ, 11(3), 14-17.
- 12.ศรศักดิ์ บุญมั่น. (2551). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารกองทุนหลักประกัน
สุขภาพ ท้องถิ่นจังหวัดอุทัยธานี. วิทยานิพนธ์ สาธารณสุขศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- 13.อรจิตต์ บำรุงสกุลสวัสดิ์ และคณะ. (2564). คู่มือระบบการดูแลระยะยาวด้านสาธารณสุขสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง ใน
พื้นที่ (long Term Care) ในระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติปีงบประมาณ 2559. [อินเทอร์เน็ต]; 2564. [เข้าถึงเมื่อ 28
สิงหาคม 2564]. เข้าถึงได้จาก http://www.dop.go.th/download/knowledge/th1552463947-147_0.pdf.
- 14.Best, J.W. (1977). Research in Education. 3rd Ed., N.J.: Englewood Cliffs Prentice-Hall.